

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 13ης Νοεμβρίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 56 ΣΛΕΕ – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Περιορισμοί – Υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά – Οδηγία 2006/123/ΕΚ – Εργατικό δίκαιο – Απόσπαση εργαζομένων με σκοπό την εκτέλεση κατασκευαστικών εργασιών – Γνωστοποίηση της απασχολήσεως των εργαζομένων αυτών – Φύλαξη και μετάφραση των δελτίων μισθοδοσίας – Αναστολή των πληρωμών – Παροχή ασφάλειας από τον αποδέκτη των υπηρεσιών – Εξασφάλιση απαιτήσεως από ενδεχόμενο πρόστιμο που θα μπορούσε να επιβληθεί στον πάροχο των υπηρεσιών»

Στην υπόθεση C-33/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bezirksgericht Bleiburg/Okrajno Sodišče Pliberk (περιφερειακό δικαστήριο Bleiburg, Αυστρία) με απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Ιανουαρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Čepelnik d.o.o.

κατά

Michael Vavti,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, A. Arabadjiev, M. Βηλαρά, E. Regan και C. Toader, προέδρους τμήματος, A. Rosas, E. Juhász, L. Bay Larsen (εισηγητή), M. Safjan, D. Šváby, C.-G. Fernlund και C. Vajda, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: M. Aleksejev, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Φεβρουαρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Čepelnik d.o.o., εκπροσωπούμενη από τους R. Grilc, R. Vouk, M. Škof και M. Ranc, Rechtsanwältin, καθώς και από τον M. Erman, odvetnica,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Hesse,

* Γλώσσες διαδικασίας: η γερμανική και η σλοβένικη.

- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek, J. Pavliš και J. Vlácil,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. de Moustier και τον R. Coesme,
- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. M. Tátrai καθώς και από τους M. Z. Fehér και G. Κοός,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Σλοβένικη Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Grum,
- η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Riczióná,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους M. Kellerbauer και L. Malferrari καθώς και από την M. Kocjan,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαΐου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 56 ΣΛΕΕ και της οδηγίας 2014/67/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για την εφαρμογή της οδηγίας 96/71/ΕΚ σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2012 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την Εσωτερική Αγορά («κανονισμός IMI») (ΕΕ 2014, L 159, σ. 11).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Čepelnik d.o.o. και του Michael Vanti, με αντικείμενο την καταβολή ποσού 5 000 ευρώ την οποία η πρώτη ζητεί από τον δεύτερο στο πλαίσιο εκτελέσεως συμβάσεως έργου.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 7 και 14 της οδηγίας 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2006, L 376, σ. 36), έχουν ως εξής:

«(7) Η παρούσα οδηγία θεσπίζει γενικό νομικό πλαίσιο το οποίο διέπει μεγάλη ποικιλία υπηρεσιών, ενώ παράλληλα λαμβάνει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε είδους δραστηριότητας ή επαγγέλματος και το αντίστοιχο σύστημα κανονιστικής ρύθμισης. [...] Θα πρέπει να προβλεφθεί ισορροπημένος συνδυασμός μέτρων, που να περιλαμβάνουν τη στοχοθετημένη εναρμόνιση, τη διοικητική συνεργασία, τη διάταξη περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και την παρότρυνση για κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας για ορισμένα θέματα. Ο εν λόγω συντονισμός των εθνικών νομοθετικών καθεστώτων θα πρέπει να εξασφαλίζει υψηλό βαθμό νομικής ολοκλήρωσης στην Κοινότητα και υψηλό επίπεδο προστασίας για θέματα γενικού συμφέροντος, ιδίως όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, που έχει ζωτική σημασία για τη δημιουργία εμπιστοσύνης

μεταξύ των κρατών μελών. Η παρούσα οδηγία λαμβάνει επίσης υπόψη άλλους στόχους γενικού συμφέροντος, όπως την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημόσια ασφάλεια και τη δημόσια υγεία, καθώς και την ανάγκη συμμόρφωσης με το εργατικό δίκαιο.

[...]

- (14) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τους γενικούς και ειδικούς όρους απασχόλησης, όπως τις μέγιστες περιόδους εργασίας και τις ελάχιστες περιόδους ανάπαυσης, την ελάχιστη διάρκεια της ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών και τα ελάχιστα όρια μισθού, καθώς επίσης τους κανόνες για την υγεία, την ασφάλεια και την υγιεινή στην εργασία, τους οποίους τα κράτη μέλη εφαρμόζουν σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, ούτε επηρεάζει τις σχέσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διαπραγμάτευσης και σύναψης συλλογικών συμβάσεων, του δικαιώματος απεργίας και του δικαιώματος συλλογικής δράσης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και τις εθνικές πρακτικές που σέβονται το κοινοτικό δίκαιο, ούτε θίγει τις υπηρεσίες που παρέχονται από γραφεία εύρεσης προσωρινής εργασίας. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τη νομοθεσία των κρατών μελών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης.»

- 4 Το άρθρο 1, παράγραφος 6, της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει το εργατικό δίκαιο, ήτοι οποιαδήποτε νομική ή συμβατική διάταξη περί όρων απασχολήσεως ή όρων εργασίας, περιλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία, και περί των σχέσεων μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, την οποία εφαρμόζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο που σέβεται το κοινοτικό δίκαιο. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει επίσης την νομοθεσία των κρατών μελών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης.»

Το αυστριακό δίκαιο

- 5 Το άρθρο 7b του Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz (νόμου για την προσαρμογή της νομοθεσίας περί συμβάσεων εργασίας, BGBl., 459/1993), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: AVRAG), προβλέπει, στις παραγράφους 3 και 8, τα εξής:

«3. Οι κατά την έννοια της παραγράφου 1 εργοδότες υποχρεούνται να γνωστοποιούν το γεγονός ότι απασχολούν εργαζομένους που αποσπώνται στην Αυστρία προκειμένου να παράσχουν εκεί εργασία, εντός μιας εβδομάδας πριν από την έναρξη της εργασίας, στην κεντρική υπηρεσία ελέγχου της παράνομης απασχολήσεως [...]

[...]

8. Όποιος, υπό την ιδιότητα του εργοδότη, κατά την έννοια της παραγράφου 1,

1. παραλείπει ή δεν προβαίνει εμπρόθεσμα ή πλήρως στην αρχική γνωστοποίηση ή στη γνωστοποίηση μεταγενέστερων μεταβολών των στοιχείων (γνωστοποίηση μεταβολών), κατά παράβαση της παραγράφου 3,

[...]

διαπράττει διοικητική παράβαση και η περιφερειακή διοικητική αρχή τού επιβάλλει πρόστιμο [...] ανά εργαζόμενο».

- 6 Το άρθρο 7i, παράγραφος 4, του AVRAG έχει ως εξής:

«Όποιος,

1. υπό την ιδιότητα του εργοδότη, κατά την έννοια των άρθρων 7, 7a, παράγραφος 1, ή 7b, παράγραφοι 1 και 9, δεν προσκομίζει μισθολογικές καταστάσεις κατά παράβαση του άρθρου 7d,

[...]

διαπράττει διοικητική παράβαση και η περιφερειακή διοικητική αρχή τού επιβάλλει πρόστιμο [...] ανά εργαζόμενο [...]».

7 Το άρθρο 7m του AVG προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Σε περίπτωση εύλογης υπόνοιας περί διοικητικής παραβάσεως των άρθρων 7b, παράγραφος 8, 7i ή 7k, παράγραφος 4, και εφόσον, λόγω ορισμένων περιστάσεων, πρέπει να θεωρηθεί ότι η δίωξη ή η εκτέλεση των κυρώσεων θα ήταν ανέφικτη ή ουσιωδώς δυσχερέστερη για λόγους που αφορούν το πρόσωπο του εργοδότη (εργολάβου) ή της εταιρίας που παρέχει εργατικό δυναμικό, τα όργανα των φορολογικών αρχών, σε συνδυασμό με τις επιθεωρήσεις δυνάμει του άρθρου 7f, καθώς και το ταμείο για τα επιδόματα αδείας και τις αποζημιώσεις απολύσεως που καταβάλλονται σε οικοδόμους, μπορούν να απαιτήσουν γραπτώς από τον κύριο του έργου ή, σε περίπτωση παροχής εργατικού δυναμικού, από τον εργοδότη να μην καταβάλει, εν όλω ή εν μέρει, το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής ή του τιμήματος για την παροχή εργατικού δυναμικού (αναστολή πληρωμών). [...]

[...]

3. Σε περίπτωση εύλογης υπόνοιας περί διοικητικής παραβάσεως των άρθρων 7b, παράγραφος 8, 7i ή 7k, παράγραφος 4, και εφόσον, λόγω ορισμένων περιστάσεων, πρέπει να θεωρηθεί ότι η δίωξη ή η εκτέλεση των κυρώσεων θα ήταν ανέφικτη ή ουσιωδώς δυσχερέστερη για λόγους που αφορούν το πρόσωπο του εργοδότη (εργολάβου) ή της εταιρίας που παρέχει εργατικό δυναμικό, η περιφερειακή διοικητική αρχή μπορεί με απόφασή της να απαιτήσει από τον κύριο του έργου ή, σε περίπτωση παροχής εργατικού δυναμικού, τον εργοδότη να καταβάλει, εν όλω ή εν μέρει, το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής ή του τιμήματος για την παροχή εργατικού δυναμικού, ως ασφάλεια εντός εύλογης προθεσμίας. [...]

[...]

5. Η διενεργούμενη δυνάμει της παραγράφου 3 καταβολή έχει ως αποτέλεσμα την απαλλαγή του κύριου του έργου ή του εργοδότη από την οφειλή του προς τον εργολάβο ή προς την εταιρία που παρέχει εργατικό δυναμικό.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 8 Η Čepelnik είναι εταιρία περιορισμένης ευθύνης εδρεύουσα στη Σλοβενία.
- 9 Η εταιρία αυτή συνήψε με τον M. Vavti σύμβαση έργου με αντικείμενο την εκτέλεση κατασκευαστικών εργασιών στην οικία του που βρίσκεται στην Αυστρία, έναντι συνολικού ποσού 12 200 ευρώ.
- 10 Συμφωνήθηκε προκαταβολή ύψους 7 000 ευρώ την οποία και κατέβαλε ο M. Vavti.
- 11 Στις 16 Μαρτίου 2016, η Finanzpolizei/Finančna policija (οικονομική αστυνομία, Αυστρία) διενήργησε έλεγχο στο εργοτάξιο και διαπίστωσε, αφενός, ότι η Čepelnik δεν είχε γνωστοποιήσει, κατά παράβαση του άρθρου 7b, παράγραφος 8, σημείο 1, του AVRAG, σε συνδυασμό με το άρθρο 7b, παράγραφος 3, του AVRAG, στον αρμόδιο εθνικό οργανισμό ότι απασχολούσε δύο αποσπασμένους εργαζομένους στο

εργοτάξιο αυτό, και, αφετέρου, ότι η εταιρία αυτή δεν διέθετε δελτία μισθοδοσίας στη γερμανική γλώσσα για τέσσερις αποσπασμένους εργαζόμενους, κατά παράβαση του άρθρου 7i, παράγραφος 4, σημείο 1, του AVRAG, σε συνδυασμό με το άρθρο 7d, παράγραφος 1, πρώτη και δεύτερη περίοδος, του AVRAG.

- 12 Κατόπιν της διαπιστώσεως αυτής, η οικονομική αστυνομία επέβαλε στον M. Vavti υποχρέωση αναστολής πληρωμών για το οικείο έργο. Επιπλέον, ζήτησε από την Bezirkshauptmannschaft Völkermarkt/Okrajno glavarstvo Velikovec (διοικητική αρχή της επαρχίας Völkermarkt, Αυστρία) να υποχρεώσει τον M. Vavti στην παροχή ασφάλειας ισόποσης με το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, ήτοι στην καταβολή ποσού 5 200 ευρώ.
- 13 Στις 17 Μαρτίου 2016, η διοικητική αρχή της επαρχίας Völkermarkt δέχθηκε το ως άνω αίτημα και υποχρέωσε τον M. Vavti να καταβάλει ποσό 5 200 ευρώ, για την εξασφάλιση ενδεχόμενης απαιτήσεως από ενδεχόμενο πρόστιμο που θα μπορούσε να επιβληθεί στη Čepelník στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας. Ο M. Vavti δεν άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής και στις 20 Απριλίου 2016 προέβη στην κατάθεση του ως άνω ποσού.
- 14 Με αποφάσεις της 11ης και 12ης Οκτωβρίου 2016, επιβλήθηκαν στη Čepelník πρόστιμα αντιστοίχως 1 000 ευρώ και 8 000 ευρώ για τις δύο διοικητικές παραβάσεις που διαπίστωσε η οικονομική αστυνομία κατά τον διενεργηθέντα στις 16 Μαρτίου 2016 έλεγχο. Στις 2 Νοεμβρίου 2016, η Čepelník προσέβαλε τις αποφάσεις αυτές. Η εκδίκαση των σχετικών προσφυγών εξακολουθούσε να εκκρεμεί κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως περί παραπομπής.
- 15 Μετά την αποπεράτωση των εργασιών, η Čepelník ζήτησε από τον M. Vavti να της καταβάλει ποσό 5 000 ευρώ. Η Čepelník άσκησε αγωγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου λόγω μη καταβολής του ποσού αυτού από τον M. Vavti.
- 16 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο M. Vavti υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι παρέσχε ασφάλεια ύψους 5 200 ευρώ στη διοικητική αρχή της επαρχίας Völkermarkt, δεν ήταν πλέον υπόχρεος σε καταβολή του ανωτέρω ποσού στη Čepelník. Ειδικότερα, κατά την εφαρμοστέα αυστριακή νομοθεσία, η παροχή τέτοιας ασφάλειας έχει εξοφλητικό χαρακτήρα.
- 17 Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο, το Bezirksgericht Bleiburg/Okrajno sodišče Pliberk Bleiburg (περιφερειακό δικαστήριο Bleiburg, Αυστρία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν το άρθρο 56 ΣΛΕΕ και η [οδηγία 2014/67] την έννοια ότι απαγορεύουν σε κράτος μέλος να επιβάλει σε ημεδαπό κύριο έργου υποχρέωση αναστολής πληρωμών και υποχρέωση παροχής ασφάλειας ισόποσης προς το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, όταν η αναστολή πληρωμών και η παροχή της ασφάλειας σκοπούν μόνο στην εξασφάλιση τυχόν χρηματικής κυρώσεως που ενδέχεται να επιβληθεί μεταγενέστερα, στο πλαίσιο χωριστής διαδικασίας, εις βάρος παρόχου υπηρεσιών που εδρεύει σε άλλο κράτος μέλος;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό:

α) Έχουν το άρθρο 56 ΣΛΕΕ και η [οδηγία 2014/67] την έννοια ότι απαγορεύουν σε κράτος μέλος να επιβάλει σε ημεδαπό κύριο έργου υποχρέωση αναστολής πληρωμών και υποχρέωση παροχής ασφάλειας ισόποσης προς το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, όταν δεν παρέχεται στον εδρεύοντα σε άλλο κράτος μέλος πάροχο υπηρεσιών, σε βάρος του οποίου ενδέχεται να επιβληθεί χρηματική κύρωση, κανένα ένδικο βοήθημα κατά της αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται η υποχρέωση παροχής ασφάλειας, η δε προσφυγή που τυχόν ασκηθεί κατά της αποφάσεως αυτής από τον κύριο του έργου δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα;

- β) Έχουν το άρθρο 56 ΣΛΕΕ και η [οδηγία 2014/67] την έννοια ότι απαγορεύουν σε κράτος μέλος να επιβάλει σε ημεδαπό κύριο έργου υποχρέωση αναστολής πληρωμών και υποχρέωση παροχής ασφάλειας ισόποσης προς το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, για τον λόγο και μόνο ότι ο πάροχος υπηρεσιών έχει την έδρα του σε άλλο κράτος μέλος;
- γ) Έχουν το άρθρο 56 ΣΛΕΕ και η [οδηγία 2014/67] την έννοια ότι απαγορεύουν σε κράτος μέλος να επιβάλει σε ημεδαπό κύριο έργου υποχρέωση αναστολής πληρωμών και υποχρέωση παροχής ασφάλειας ισόποσης προς το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, μολονότι το υπόλοιπο αυτό δεν έχει ακόμη καταστεί απαιτητό και το τελικό ύψος της αμοιβής δεν έχει ακόμη καθοριστεί επακριβώς λόγω υφιστάμενων ανταπαιτήσεων και δικαιωμάτων επισχέσεως;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 18 Η Αυστριακή Κυβέρνηση υποστηρίζει, προκαταρκτικώς, ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη, διότι η απάντηση του Δικαστηρίου στα προδικαστικά ερωτήματα δεν είναι αναγκαία προκειμένου να μπορέσει το αιτούν δικαστήριο να εκδώσει την απόφασή του στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 19 Η κυβέρνηση αυτή προβάλλει, συναφώς, ότι τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν διοικητική διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας επιβάλλονται στον κύριο του έργου υποχρέωση αναστολής πληρωμών και υποχρέωση παροχής ασφάλειας, ενώ το αιτούν δικαστήριο έχει επιληφθεί αποκλειστικώς και μόνο αγωγής σχετικής με το υπόλοιπο της συμφωνημένης αμοιβής το οποίο εξακολουθεί να οφείλεται μετά την παροχή τέτοιας ασφάλειας. Στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας αυτής, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη απλώς και μόνο το εξοφλητικό αποτέλεσμα που έχει για τον ενδιαφερόμενο κύριο του έργου η καταβολή της επιβληθείσας ασφάλειας και δεν έχει την εξουσία να μεταρρυθμίσει ή να ακυρώσει την απόφαση περί υποχρεωτικής συστάσεως της εν λόγω ασφάλειας. Η απόφαση αυτή είναι δυνατόν να προσβληθεί μόνο στο πλαίσιο χωριστής διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.
- 20 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων την οποία προβλέπει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδώσει να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται καταρχήν να απαντήσει (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*, C-210/16, EU:C:2018:388, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 21 Από τα ανωτέρω έπεται ότι τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που υποβάλλονται από το εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και νομικού πλαισίου το οποίο αυτό προσδιορίζει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει αίτηση εθνικού δικαστηρίου μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το ζήτημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που του είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα (βλ. απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 22 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η διαφορά της κύριας δίκης συνδέεται στενά με τα αποτελέσματα των μέτρων που αποτελούν αντικείμενο των προδικαστικών ερωτημάτων, υπό την έννοια ότι η απάντηση στο ζήτημα του κατά πόσον τα μέτρα αυτά συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στην έκβαση της δίκης αυτής. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι ο M. Vanĭ, προς αιτιολόγηση της αρνήσεώς του, από την οποία ανέκυψε η διαφορά της κύριας δίκης, να καταβάλει στη Čerelník το ποσό των 5 000 ευρώ που αντιστοιχεί στο οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, προέβαλε ότι, δυνάμει του άρθρου 7m, παράγραφος 5, του AVRAĖ, η παροχή ασφάλειας 5 200 ευρώ, την οποία υποχρεώθηκε να καταβάλει βάσει του άρθρου 7m, παράγραφος 3, του ίδιου νόμου, είχε ως αποτέλεσμα να απαλλαγεί από την οφειλή του έναντι της Čerelník.
- 23 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 24 Επιπλέον, δεδομένου ότι η επιχειρηματολογία της Αυστριακής Κυβερνήσεως περί απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στηρίζεται εν μέρει στο ότι το εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει στο αιτούν δικαστήριο, στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, να εκδώσει απόφαση σχετικά με τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στη Čerelník, πρέπει να υπομνησθεί ότι, καθόσον, στο πλαίσιο διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η ερμηνεία του εθνικού δικαίου εμπίπτει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου αυτού (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ., C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 28), η επιχειρηματολογία αυτή δεν αρκεί για να ανατρέψει το τεκμήριο λυσιτέλειας περί του οποίου έγινε λόγος στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως.
- 25 Εκ των ανωτέρω έπεται ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

- 26 Με τα ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 56 ΣΛΕΕ και η οδηγία 2014/67 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, κατά την οποία οι αρμόδιες αρχές δύνανται να επιβάλουν σε κύριο έργου εγκατεστημένο στο κράτος μέλος αυτό υποχρέωση αναστολής πληρωμών προς αντισυμβαλλόμενο του εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, ακόμη και υποχρέωση παροχής ασφάλειας ισόποσης προς το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, με σκοπό την εξασφάλιση της εισπράξεως ενδεχόμενου προστίμου που θα μπορούσε να επιβληθεί στον εν λόγω αντισυμβαλλόμενο σε περίπτωση αποδεδειγμένης παραβάσεως του εργατικού δικαίου του πρώτου κράτους μέλους.

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 27 Επισημαίνεται ευθύς εξαρχής ότι, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 41 των προτάσεών του, από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου καθίσταται δυνατό να συναχθεί ότι η οδηγία 2014/67, της οποίας η προθεσμία μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο εξέπνευσε, κατά το άρθρο 23 αυτής, στις 18 Ιουνίου 2016, μεταφέρθηκε στο αυστριακό δίκαιο με νόμο που ψηφίστηκε τον Ιούνιο 2016 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2017. Δεδομένου όμως ότι τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης πραγματικά περιστατικά συντελέστηκαν τον Μάρτιο του 2016, η οδηγία 2014/67 δεν τυγχάνει εφαρμογής επ' αυτών και, επομένως, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα κατά το μέρος που αφορούν την οδηγία αυτή (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2014, De Clercq κ.λπ., C-315/13, EU:C:2014:2408, σκέψεις 49 έως 51).

- 28 Εξάλλου, πολλοί από τους ενδιαφερομένους που υπέβαλαν παρατηρήσεις ενώπιόν του υποστήριξαν ότι το Δικαστήριο θα πρέπει επίσης να στηρίξει την απάντησή του επί των προδικαστικών ερωτημάτων στην οδηγία 2006/123.
- 29 Επισημαίνεται συναφώς ότι, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 6, της οδηγίας αυτής, «η παρούσα οδηγία δεν θίγει το εργατικό δίκαιο».
- 30 Κατά την ίδια διάταξη, ως «εργατικό δίκαιο» κατά την έννοια της οδηγίας αυτής νοείται οποιαδήποτε νομοθετική ή συμβατική διάταξη περί όρων απασχολήσεως ή όρων εργασίας, περιλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία, και περί των σχέσεων μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, την οποία εφαρμόζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο που σέβεται το δίκαιο της Ένωσης.
- 31 Επομένως, το άρθρο 1, παράγραφος 6, της οδηγίας 2006/123, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψεως 14 της οδηγίας αυτής, δίδει στην έννοια «εργατικό δίκαιο» ευρύ ορισμό.
- 32 Η διάταξη αυτή δεν διακρίνει μεταξύ, αφενός, των κανόνων του ουσιαστικού εργατικού δικαίου, και, αφετέρου, των κανόνων περί των μέτρων που προβλέπονται για τη διασφάλιση της τηρήσεως των ουσιαστικών αυτών κανόνων και εκείνων που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τηρήσεως των κανόνων αυτών.
- 33 Επισημαίνεται επίσης ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 7 της οδηγίας αυτής, με τη θέσπισή της, ο νομοθέτης της Ένωσης επιδίωξε να διασφαλίσει την εξισορρόπηση, αφενός, του σκοπού άρσεως των εμποδίων στην ελευθερία εγκαταστάσεως των παρόχων υπηρεσιών καθώς και στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών και, αφετέρου, της επιταγής διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας των σκοπών γενικού συμφέροντος, ιδίως της υποχρεώσεως συμμορφώσεως με το εργατικό δίκαιο (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Femarbel, C-57/12, EU:C:2013:517, σκέψη 39).
- 34 Η καθιέρωση, μέσω εθνικής ρυθμίσεως όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, αποτρεπτικών μέτρων με σκοπό την εξασφάλιση της συμμορφώσεως προς τους κανόνες του ουσιαστικού εργατικού δικαίου και προς τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τηρήσεως των ουσιαστικών αυτών κανόνων συμβάλλει στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του σκοπού γενικού συμφέροντος ο οποίος συνίσταται στην υποχρέωση συμμορφώσεως με το εργατικό δίκαιο.
- 35 Επομένως, η έννοια «εργατικό δίκαιο» κατά το άρθρο 1, παράγραφος 6, της οδηγίας 2006/123 καταλαμβάνει μια τέτοια εθνική ρύθμιση.
- 36 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η οδηγία 2006/123 δεν τυγχάνει εφαρμογής επί μέτρων όπως εκείνα που προβλέπει η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση, με τη διευκρίνιση πάντως ότι, όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 6, της οδηγίας αυτής, το συμπέρασμα αυτό δεν αίρει την υποχρέωση εξετάσεως του συμβατού της επίμαχης ρυθμίσεως με το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως με το άρθρο 56 ΣΛΕΕ, το οποίο μνημονεύεται στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο.

Επί του περιορισμού της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών

- 37 Υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ως περιορισμοί της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών πρέπει να θεωρούνται όλα τα μέτρα που απαγορεύουν, δυσχεραίνουν ή καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκηση της ελευθερίας αυτής (απόφαση της 4ης Μαΐου 2017, Vanderborght, C-339/15, EU:C:2017:335, σκέψη 61 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 38 Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 56 ΣΛΕΕ παρέχει δικαιώματα όχι μόνο στον ίδιο τον πάροχο υπηρεσιών, αλλά και στον αποδέκτη των εν λόγω υπηρεσιών (αποφάσεις της 18ης Οκτωβρίου 2012, X, C-498/10, EU:C:2012:635, σκέψη 23, καθώς και της 3ης Δεκεμβρίου 2014, De Clercq κ.λπ., C-315/13, EU:C:2014:2408, σκέψη 52).
- 39 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μέτρα όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης, τα οποία συνίστανται στην επιβολή υποχρέωσης στον κύριο του έργου να αναστείλει τις πληρωμές που οφείλει στον αντισυμβαλλόμενο του και να παράσχει ασφάλεια ισόποση με το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής σε περίπτωση που υφίσταται εύλογη υπόνοια περί διοικητικής παραβάσεως της εθνικής εργατικής νομοθεσίας από τον πάροχο των υπηρεσιών είναι ικανά να αποθαρρύνουν τόσο τους κύριους έργων εντός του οικείου κράτους μέλους να συναλλάσσονται με παρόχους υπηρεσιών εγκατεστημένους σε άλλο κράτος μέλος όσο και τους παρόχους αυτούς να προτείνουν τις υπηρεσίες τους στους πρώτους.
- 40 Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 37 και 38 των προτάσεών του, τέτοια μέτρα είναι, μεταξύ άλλων, ικανά, αφενός, να έχουν ως αποτέλεσμα την επίσπευση της καταβολής του οφειλόμενου υπολοίπου της συμφωνημένης αμοιβής από τον αποδέκτη των υπηρεσιών, αφαιρώντας του κατά τον τρόπο αυτό τη δυνατότητα να κρατήσει, όπως προβλέπει κανονικά η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, μέρος αυτού του ποσού εν είδει αποζημιώσεως για την περίπτωση πλημμελούς ή καθυστερημένης εκτελέσεως των εργασιών. Αφετέρου, τα ίδια αυτά μέτρα είναι ικανά να αποστερήσουν τους παρόχους υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη από το δικαίωμα να απαιτήσουν από τους αυστριακούς πελάτες τους το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής και, ως εκ τούτου, δημιουργούν σε βάρος τους κίνδυνο καθυστέρησης πληρωμών.
- 41 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι μέτρα όπως τα προβλεπόμενα με την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση συνεπάγονται περιορισμό της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών.

Επί της δικαιολογήσεως του περιορισμού της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών

- 42 Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι τα εθνικά μέτρα τα οποία είναι ικανά να παρακωλύουν ή να καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνονται από τη Συνθήκη ΛΕΕ μπορεί πάντως να επιτρέπονται εφόσον ανταποκρίνονται σε επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, είναι κατάλληλα για την επίτευξη του σκοπού τον οποίον επιδιώκουν και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξή του μέτρο (απόφαση της 18ης Μαΐου 2017, Lahorgue, C-99/16, EU:C:2017:391, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 43 Εν προκειμένω, η Αυστριακή Κυβέρνηση φρονεί ότι ο επίμαχος στην υπόθεση της κύριας δίκης περιορισμός της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών δικαιολογείται από τους σκοπούς της κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων, της πατάξεως της απάτης ιδίως στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, καθώς και της προλήψεως των καταχρηστικών πρακτικών.
- 44 Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η κοινωνική προστασία των εργαζομένων καθώς και η πάταξη της απάτης, ιδίως στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, και η πρόληψη των καταχρηστικών πρακτικών αποτελούν σκοπούς οι οποίοι συγκαταλέγονται στους επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος που μπορούν να δικαιολογήσουν περιορισμό της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Βελγίου, C-577/10, EU:C:2012:814, σκέψη 45, καθώς και της 3ης Δεκεμβρίου 2014, De Clercq κ.λπ., C-315/13, EU:C:2014:2408, σκέψη 65 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 45 Μέτρα όπως τα προβλεπόμενα με την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση, τα οποία αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κυρώσεων που θα μπορούσαν να επιβληθούν στον πάροχο υπηρεσιών σε περίπτωση παραβάσεως της εργατικής νομοθεσίας, μπορούν να θεωρηθούν κατάλληλα για την επίτευξη των ως άνω σκοπών.
- 46 Όσον αφορά την αναλογικότητα της ρυθμίσεως αυτής σε σχέση με τους ως άνω σκοπούς, επισημαίνεται, καταρχάς, ότι η εν λόγω ρύθμιση προβλέπει ότι οι αρμόδιες αρχές δύνανται να επιβάλουν στον κύριο του έργου υποχρέωση αναστολής των πληρωμών του προς τον πάροχο υπηρεσιών καθώς και υποχρέωση παροχής ασφάλειας ισόποσης με το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, εφόσον υφίσταται «εύλογη υπόνοια περί διοικητικής παραβάσεως» της εθνικής εργατικής νομοθεσίας. Επομένως, η ρύθμιση αυτή επιτρέπει τη λήψη τέτοιων μέτρων πριν ακόμη η αρμόδια αρχή διαπιστώσει διοικητική παράβαση που θα μπορούσε να στοιχειοθετήσει απάτη, ιδίως στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, καταχρηστική πρακτική ή πρακτική ικανή να θίξει την προστασία των εργαζομένων.
- 47 Περαιτέρω, η ίδια αυτή ρύθμιση δεν προβλέπει τη δυνατότητα του παρόχου υπηρεσιών σε βάρος του οποίου υφίσταται τέτοια εύλογη υπόνοια να διατυπώσει, πριν από τη λήψη των εν λόγω μέτρων, τις παρατηρήσεις του επί των πραγματικών περιστατικών που του προσάπτονται.
- 48 Τέλος, επισημαίνεται ότι το ποσό της ασφάλειας που ενδέχεται να υποχρεωθεί να καταβάλει ο ενδιαφερόμενος αποδέκτης υπηρεσιών ισούται, δυνάμει της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνικής ρυθμίσεως, με το υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, το οποίο οφείλεται κατά τον χρόνο λήψεως του μέτρου αυτού. Επομένως, το ποσό της ασφάλειας αυτής, δεδομένου ότι μπορεί να καθοριστεί από τις αρμόδιες αρχές χωρίς να ληφθούν υπόψη τυχόν κατασκευαστικά ελαττώματα ή άλλες παραλείψεις του παρόχου υπηρεσιών κατά την εκτέλεση της συμβάσεως έργου, είναι δυνατόν να υπερβεί, αναλόγως της περιπτώσεως κατά πολύ, το ποσό που θα πρέπει κανονικά να καταβάλει ο ενδιαφερόμενος κύριος του έργου μετά την αποπεράτωση των εργασιών.
- 49 Για όλους τους λόγους που εκτίθενται στις τρεις προηγούμενες σκέψεις, πρέπει να γίνει δεκτό ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών προστασίας των εργαζομένων, πατάξεως της απάτης ιδίως στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, καθώς και προλήψεως των καταχρηστικών πρακτικών.
- 50 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 56 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, κατά την οποία οι αρμόδιες αρχές δύνανται να επιβάλουν σε κύριο έργου εγκατεστημένο στο κράτος μέλος αυτό υποχρέωση αναστολής πληρωμών προς αντισυμβαλλόμενο του εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, ακόμη και υποχρέωση παροχής ασφάλειας ισόποσης προς το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, με σκοπό την εξασφάλιση της εισπράξεως ενδεχόμενου προστίμου που θα μπορούσε να επιβληθεί στον εν λόγω αντισυμβαλλόμενο σε περίπτωση αποδεδειγμένης παραβάσεως του εργατικού δικαίου του πρώτου κράτους μέλους.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 51 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

Το άρθρο 56 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, κατά την οποία οι αρμόδιες αρχές δύνανται να επιβάλουν σε κύριο έργου εγκατεστημένο στο κράτος μέλος αυτό υποχρέωση αναστολής πληρωμών προς αντισυμβαλλόμενο του εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, ακόμη και υποχρέωση παροχής ασφάλειας ισόποσης προς το οφειλόμενο υπόλοιπο της συμφωνημένης για το έργο αμοιβής, με σκοπό την εξασφάλιση της εισπράξεως ενδεχόμενου προστίμου που θα μπορούσε να επιβληθεί στον εν λόγω αντισυμβαλλόμενο σε περίπτωση αποδεδειγμένης παραβάσεως του εργατικού δικαίου του πρώτου κράτους μέλους.

(υπογραφές)